

VOLDEMAR KUSLAP: „Imestan siiani,

Estraadi- ja operetitähed Voldemar Kuslap saab täna 85aastaseks

AIGI VIIRA

aigi.viira@ohtuleht.ee

Pikk sirge mees, frakk seljas. See on Voldemar Kuslap, estraadi- ja operetitähed. Bariton. Väikelinna kultuurimajast tulnud mees, kes jõudis Eesti esindusteatri lavale. Estoniasse.

„Olen laulnud oma võimete kohaselt,“ jääb Voldemar tagasihoidlikuks. „Ma olen püüdnud mitte vastu võtta üle jõu käivaid rolle. Olen, eriti viimastel aastakümnetel, olnud oma häälega talupoeglikult kokkuhoidlik. Aga selle tõttu olen ma veel praegu, 85aastaselt, suuteline häälitsema.“

„Et ma olen sündinud maal, tulid teater ja tõsine muusika minu ellu märksa hiljem,“ meenutab Voldemar. „Meie külla toodi elekter alles 1948. aastal, nii et meil polnud ka raadiot. Hiljem, noorukieas sai sõpradega vändatud jalgratastel küll Rõngu, küll Elvasse, kus oli filharmoonia kontsert. Või siis sai vaadatud operette „Kusagil lõunas“ ja „Mariza“. Tõsisem suhe teatriga tekkis siis, kui Tõrva kultuurimajas töötasin – sageli esinesid seal nii Ugala teater kui ka Endla teater, vahetevahel ka filharmoonia estraadiorkester ning RAM. Need kontserdid olid sellel ajal sündmuseks.“

Tõepoolest, 1950. aastate lõpus, kui Voldemar Tõrva kultuurimaja juhataja, olid saali alati täis. Nautis nii publik kui ka kultuurimaja juht Voldemar Kuslap. Toona ei olnud ta veel suur artist parnassil. Ent vapralt kultuurielu edendajana viis ta rahva ühiskülastustele nii Tartusse kui ka mujale teatrilinnadesse.

„Tõsisemalt tuli teater minu ellu siis, kui läksin Tartu muusikakooli,“ tõdeb ta. „Siis sai läbi vaadatud kogu tolleaegne Vanemuise repertuaar. Võib öelda, et see oli Vanemuise tippaeg.“

Kas ma saan õigesti aru, et just Tartus armusid sa teatrisse ülepeakaela?

Draamas olid sellised inimesed nagu Einar Koppel, Lia Laats, Jaan Saul, Herta Elviste! See oli uskumatu trupp! Muusikapool olid hiilgevormis Evald Tordik, Endel Ani, Endel Aimre, Margarita Voites, nooruke Ivo Kuusk ja Illart Orav. Ning kahtlematult üks säravamaid tähti, kellest on väga vähe räägitud – Lehte Mark, kes laulis võrdsele sopranile kui ka metsosopranile. Kujuta ette, Vanemuises toodi välja „Aida“! Massistseenides oli praktiliselt kogu teatrirahvas, ka töökojad. Toona oli Vanemuisel ikka väga nõudlik repertuaar ja see näitab tolleaegse Vanemuise võimekust.

Aga balletis oli Ida Urbeli vägev lavastus „Peer Gynt“ Griegi muusikale, peaosas Ülo Rannaste. Issand, milline Peer Gynt ta oli! Lisaks oli laval nooruke Elena Poznjak.

Muusikakooli tulekuga sattusid jalamaid elumere lainetele? Või peaks ütleva – teatrimere lainetele?

(Muigab) Kas nüüd just elumere lainetele, aga teatrilainetele küll. Mul oli õnn näha ka Ida Urbeli lavastatud „Kratti“, kus Eduard Tubin tuli Rootsist esietendusele kohale. Pärast muidugi väliseesti ajakirjandus valas teda poriga üle. See oli kohutav suurmehe alandamine – väideti, et ta otsis kontakte kommunistidega. See oli hull aeg.

Ning siis, kui Vanemuises tuli välja Ida Urbeli ballett „Paganini“ Ülo Vilimaaga nimiosas... issand jumal, see oli võimas. Vanemuise repertuaar, eriti muusikapool, sai mul mitme koosseisuga läbi vaadatud. Vähe sellest, mul jätkus aega ka külastada imeilise akustikaga ülikooli aula kontserte. Mul oli võimalus näha terve Tartu vaimueliiti ja professuuri: vägevate vurrudega Juri Lotmanit, Paul Aristet, Johann Voldemar Veskit, Irde, Klementeid, Juhan Simmi, Richard Ritsingut.

Eriti on mul meeles see, kui ülikooli aulas oli võimalik näha estoonlaste „Figaro pulma“. Georg Ots pidi oma aariat kaks korda kordama. Lisaks talle olid laval Elsa Maa-

sik, nooruke Urve Tauts – see oli mulle suur elamus.

Vanemuine sind, algajat lauljat, endale ei tahtnud meelitada?

Millegipärast oli Kaarel Irdil minust parem arusaam, kui ma väärisin. Ta tahtis mind kangesti Vanemuisesse tööle, ent õnneks minu õpetajal Alma Kurtnal jätkus ettenägelikkust. Tema ütles: „Vara veel!“ ja jumalale tänu, et mul jätkus mõistust. Kardan, et tollel ajal oleks mu häälele raske repertuaariga liiga tehtud. Nii nagu tehti Illart Oravaga, kes tuli Tallinna konservatooriumi ning sai Estonias kohe asendamatuks solistik. Ta oli suureandeline ja tore kolleeg.

Vanemuisesse sa ei läinud, Estonia teatrisse lõpuks küll. Tekitas see ka tartlastes pahameelt?

Jah, kui Kaarel Ird juhtus mulle tänaval vastu tulema, ütles ta ikka: „Ilgavene desertöör!“ Ma ju kergemeelselt andsin lubaduse, kui muusikakooli lõpetasin, et kui ma konservatooriumi sisse ei saa, tulen Vanemuisesse. Aga sain konservatooriumi sisse ja minu edaspidine elu ning saatus on seotud Estonia teatriga, mis on olnud aastakümneid minu kodu. Nii et imestan siiani, et mind Estonia teatrist märgati ja enam-vähem ühel ajal Helgi Salloga. Võib-olla sellepärast, et Georg Ots ja Meta Kodanpork olid loobunud operetižanrist. Meie pääsesime kohe löögile ning oli ka meid soosiv repertuaar. Selline, mis ei käinud üle jõu.

Sattusin Estoniasse selle hiilgeaegadel, kui eesotsas olid Neeme Järvi ja Eri Klas, Georg Ots, Tiit Kuusik ja Hendrik Krumm, Urve Tauts ja Lidia Panova, Margarita Voites ja Anu Kaal, Mati Palm, Kalju Karask ja Teo Maiste. Igas hääleliigis oli rahvusvahelise klassiga meister.

Kuidas selline meistiklass tööelus peegeldus?

Neeme Järvi leidis väga huvitavat repertuaari. Mäletan, kui käisime Leningradis gastrollides ja mängisime Rossini ooperit „Türklane Itaalias“. Sealne publik imestas, et niisugune särav teos ja küsiti, kust me selle materjali saime. Nad olid väga üllatunud, kui ütlesime, et Maria teatri noodikogust. Maria teater oli vanasti ju väga kõrgetasemeline, isegi Verdi kirjutas selle teatri tellimisel ühe ooperi. Muuseas, TsaarVenemaal olid kõige kõrgemad ooperilauljate honorarid – kunstist osati seal lugu pidada.

Sina sattusid Estoniasse päris noore artistina. Estonia kuldajal. Mida see aeg sulle õpetas?

Mul oli võimalik näha kõigi kolleegide rolle. Oli väga huvitav jälgida, kuidas lahendasid omi osi Georg Ots ja Tiit Kuusik, Kalju Karask ja Hendrik Krumm. Kes iganes. Tänu Georg Otsa nimele sai Estonia esimest korda lavale tuua „Porgy ja Bessi“ ning „Mehe La Manchast“. See oli ääretult huvitav aeg.

Minu läbilöögiloos oli Raimond Valgre ainealine muusikal „Muinaslugu muusikas“, mida mängisime kümnekond aastat.

Kümnekond aastat?

Eks see tähendas seda, mida tähendas Valgre eestlastele.

Sul artistina ei tekkinud kordagi mõtet, et enam ei jaksa?

Ei, ta oli nii natuuriäran roll. Mulle kui minimaalsete lavakogemustega inimesele oli see ääretult raske roll – Valgre. Tuli laulda ja tantsida ning teksti oli väga palju. Algusest lõpuni olin selles tihedalt sees. See lavastus võinuks olla ka pikemalt repertuaaris, ent dekoratsioonid muutusid juba oma kulumisastmelt eluohutlikuks (naerab).

Seejärel tuli Tubini esikoooperis „Barbara von Tisenhusen“ Friesneri roll – vokaalselt väga huvitav osa. Ning siis juba „Türklane Itaalias“, „Don Pasquale“ ja „Don Giovan-

Voldemar Kuslap:

„Olen enda arvates liialt palju tähelepanu saanud. Kas ma väärin kõike seda? Nojah, saan 85aastaseks. Põhjus on selles, et sündisin 24. septembril 1937. aastal.“

ni“. Viimase lavastas Georg Ots. Imestan siiani meie, eestlaste ükskõiksust – Georg Ots tegi sügavalt haigena kümnekond lavaproovi. Kordagi ei olnud meie raadio-ega televisiooniinimesi kohal, seevastu Soome televisioon oli kohal. Soomlased jäädvustasid need kaadrid, mida nüüd pidevalt kasutatakse.

Üks tipproll teise järel?

Mu hing võib hõisata, et olen laulnud „Cyrano de Bergeracis“ Cyrano ja de Guiche'i ning „Elupõletaja tähelennus“ Mike Shadow'd. Viimane oli Stravinski küllaltki kaasaegses helikeeles ooper ning esimeses proovis käisid klaviirid plärts-plärts mööda põrandat. See tundus nii vastuvõetamatu! Aga see üdini negatiivne roll! Kui tore on kõigi nende roosamannalike operetikangelaste seas üdini pahelist inimest kehastada. Isegi mu naine ütles: „Ma ei teadnudki, et sinus on nii palju saatanlikkust.“

Minu meelest oled sa ära laulnud maailma ooperi- ja operetikassika.

Ei ole! Olen laulnud oma võimete kohaselt. Ma olen püüdnud mitte vastu võtta üle jõu käivaid rolle. Olen, eriti viimastel aastakümnetel, olnud oma häälega talupoeglikult kokkuhoidlik. Aga selle tõttu olen ma veel praegu, 85aastaselt, suuteline häälitsema.

Nüüd oled sa küll ülemäära tagasihoidlik. Olen sind näinud esinemas ja mis salata, sa oled väga heas vormis.

Võin kaks kätt taeva poole tänada vanematelt saadud geene. Mul on huvi ja uudishimu ümbritseva vastu ning olen püüdnud pidevalt liikuda. (muigab) Muidugi on viimasel ajal asendunud metsajooksud kepikõnniga ning ega ma enam vilistades ei kasuta treppe, vaid ikka lifti.

Aga ma võin olla õnnelik, et oma elu õhtupoolikul sain koostööd teha fantastilise Viini lavastaja ja koreograafi Monika Wiesleriga – „Viini veri“, „Nahkhiir“, „Öö Veneetias“, „Lõbus lesk“. See oli unistus! Tema oli inimene, kes tõi meie lavale operetlikku kerglust ja elegantsi.